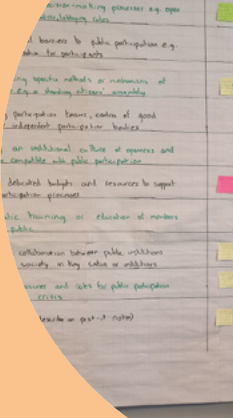

**Eesti
Koostöö
Kogu**

**Tegevus- ja
mõjuaruanne
2025**

Sisukord

- 5 Eessõna
- 6 Eesti Koostöö Kogu 2025. aastal
- 9 Eesti inimarengu aruanne 2026
- 12 Kodanikualgatused
- 16 Noorte kodanikuharidus
- 19 Arutelukultuur
- 23 Meie arvamused ja tegemised meedias ning olulisemad ettekanded

Foto: Eesti Koostöö Kogu tegevkontor ja nõukogu

Eessõna

Eesti Koostöö Kogu on heas vormis. Meil on professionaalne meeskond, tugevad partnerid ning mõjukad tegevused üle Eesti.

2025. aasta sündmused nii Eestis kui ka mujal tuletasid aga meelde, et ajal, mil ühiskondlikud pinged ja usaldamatus panevad proovile meie kõigi kohanemisvõime, on demokraatia tugevdamine kriitiliselt tähtis. Nagu märkis Igor Taro Riigikogu arutelul: „Kui räägime demokraatiast ja kodanikuühiskonnast, siis räägime tegelikult oma riigi kestlikkusest ja turvalisusest. See ei ole luksus, vaid meie riigi tugevuse eeltingimus.“

Seetõttu on turbulentsel ajal eriti oluline toetada formaate ja asutusi, mis demokraatiat hoiavad ja tugevdavad. Üks selliseid formaate on rahvaalgatus.ee. Üheksa aastaga on platvormist saanud ainulaadne ühiskondlik ventiil ja turvaline digiosaluskanal, mis on kogunud üle miljoni digiallkirja ning toonud kokku väga erinevad huvigrupid. 2025. aasta augustis sündis portaali rekord – üks algatus kogus koguni 98 580 toetusallkirja. On suur kergendus, et riik otsustas 2026. aastal suurendada Eesti Koostöö Kogu tegevustoe-tust, tagades sellega platvormi stabiilsuse ja võime süsteemsemalt tegeleda algatuste seire, nõustamise ja kodanikuharidusega.

Meile märgiline sündmus toimus 20. novembril 2025 Riigikogus, kui [olulise tähtsusega riikliku küsimusena](#) arutati kodanikuühiskonna arengu ja kollektiivsete pöördumiste teemat. Eesti Koostöö Kogu nõukogu aseesimees Külli Taro rõhutas oma ettekandes, et ainuüksi digikanalite olemasolu ei taga paremat kodanikuühiskonda – rahvaalgatus.ee toetab, kuid ei asenda sisulist arutelu poliitikakujundajate laua taga.

Tõise aasta üks keskseid tegevusi oli 2026. aastal ilmuva Eesti inimarengu aruande „[Haridus ühiskonna peeglis](#)“ ettevalmistamine. Peatoimetaja Eneli Kindsiko juhtimisel sündiv teos vaatlleb haridust laiemalt kui vaid koolisüsteemina, näidates selle mõju sotsiaal-, regionaal- ja majanduspoliitikale. Rõõmustame, et aruanne on pärvinud laialdast tähelepanu ja peatoimetajast on saanud arvamusi liider juba enne teose ilmumist.

Samuti tunneme uhkust meie [noortedemokraatia programme](#) üle. Tänu Haridus- ja Teadusministeeriumi ligikaudu 50 000-eurosele toetusele saime teha arenguhüppe, laienedes koolidest ka kuue kohaliku omavalitsuse praktikasse. Koolide kaasav eelarve jõudis rekordarvu noorteni, andes lastele päriselulise kogemuse, et nende ideed – olgu selleks uus malelaud või koolidisko – loevad ja muudavad koolielu paremaks.

2025. aastal astusime ka järgmise julge sammu arutelukultuuri edendamisel, valmistades ette 2026. aasta [üle-eestilisi dialoogiringe](#).

Siinkirjutajale antud [Ene Hioni Fondi laureaadi tunnustus](#) on märk Eesti Koostöö Kogu nähtavast rollist arutelukultuuri edendamajana. Oleme kindlad, et maailm vajab vähem debatte ja vastandumist ning rohkem dialoogi- ja koostööoskusi.

Täna südamest kolleege, meie nõukogu ja kõiki olulisi partnereid, kellega koos oleme saanud Eesti demokraatiat tugevamaks luua.

Koostöös on vägi!

Kairi Tilga

Eesti Koostöö Kogu tegevjuht

Eesti Koostöö Kogu 2025. aastal

EESTI KOOSTÖÖ KOGU – VABARIIGI PRESIDENDI MÖTTEKODA

ÜHISKONNA SEIRE JA DEMOKRAATIA ARENDAMINE

SEIRE JA AVALIKU ARUTELU TEKITAMINE

(IGAPÄEVA)DEMOKRAATIA ARENDAMINE

EESTI INIMARENGU ARUANNE

- Ettevalmistamine ja kirjastamine
- Jätkutegevused

KODANIKUALGATUSED

- Rahvaalgatus.ee haldamine
- Algatuste mõju uurimine ja seire
- Rahvusvaheline koostöö

ARUTELUKULTUUR

Dialoogikoolitused ja valdkonda edendavad algatused

NOORTEDEMOKRAATIA

Noorte osalust edendavad programmid ja tööriistad

Märgilised numbrid

1

rekord-
algatus

3

täht-
sündmust

81

teadlast ja
eksperti

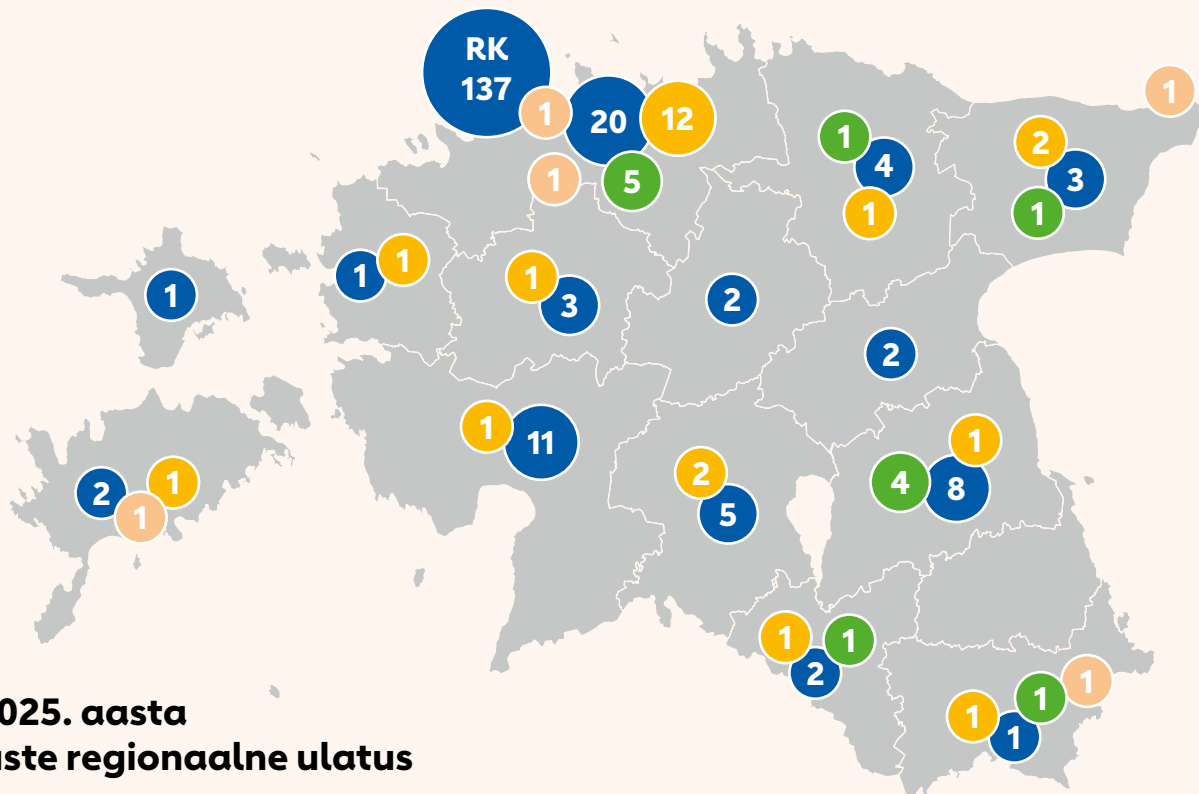
Ligi

3800

noort

1000000

digiallkirja

Kodanikualgatused:
Avalikustatud algatuste arv
kohaliku omavalitsuse suunal 65
ja Riigikogu (RK) suunal 137

Eesti inimarengu
aruande 2026
tulevikutöötubade arv

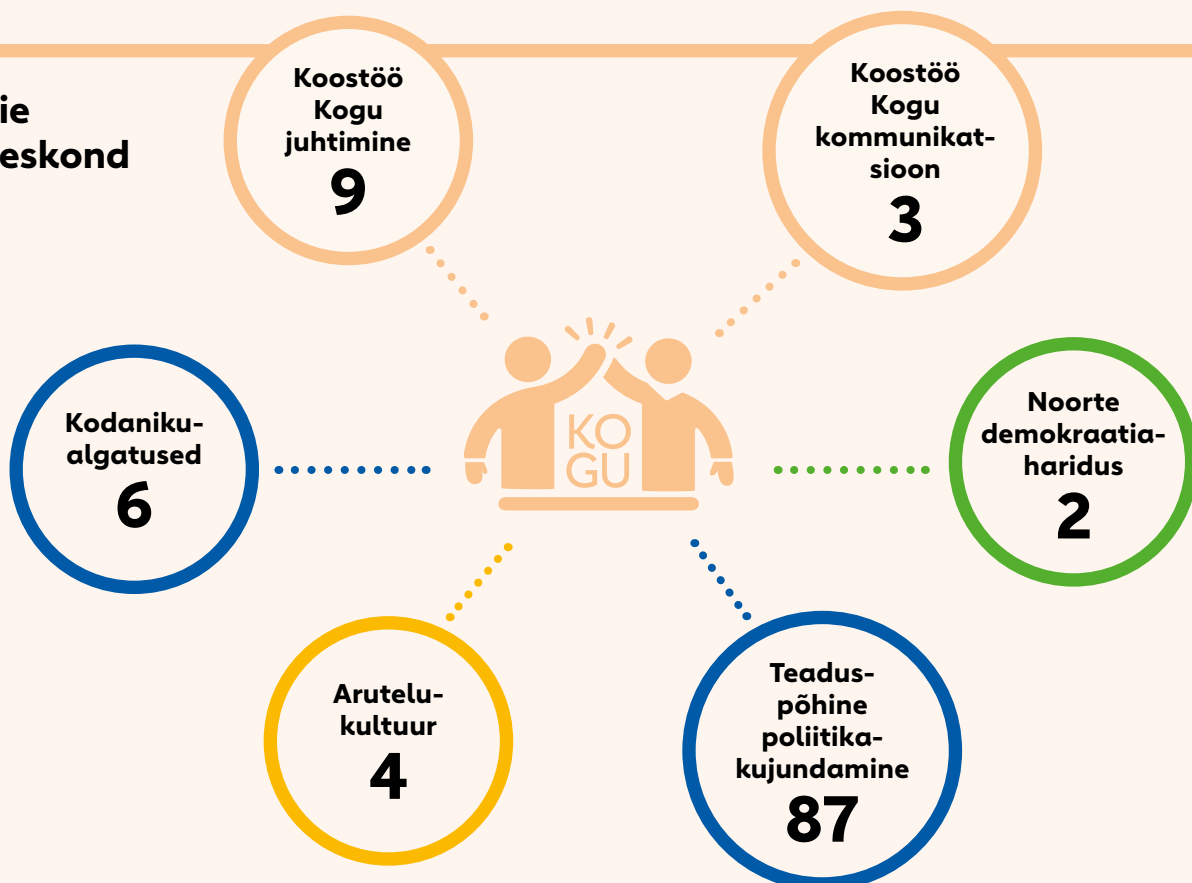

Dialogi-
programmides
osalenud inimeste arv

Noortedemokraatia
programmides
osalenud koolide arv

Meie meeskond

Meie tegevuste mõju

1

rahvaalgatuste mõju omnibuss-uuring

1

uus üleriigiline arutelukultuuri edendamise algatus

7

kohalikku omavalitsust osalesid koolide kaasava eelarve projektis

1

tunnustus arutelukultuuri arendamise eest

1

olulise riikliku tähtsusega küsimuse arutelu rahvaalgatuste teema Riigikogus

13

kooli tegid kaasavat eelarvet või korraldasid digivalimisi

236

algatust avalikustatud 2025. aastal

40

dialoogi-koolitustel osalejat

246 000

rahvaalgatus.ee platvormil antud digiallkirja

3700+

noort said osa kooli-demokraatia programmist

Meie strateegilised partnerid

- Vabariigi Presidendi Kantselei
- Haridus- ja Teadusministeerium
- Siseministeeriumi strateegiline partnerlus
- Põhjamaade Ministrite Nõukogu
- Riigikantselei
- MTÜ Skaala Impact

Eesti inimarengu aruanne 2026

Tegevused

5
ülikooli

19
asutust

3
ministeeriumi

81
teadlast,
poliitikakujundajat,
praktikut

26
meediakajastust

Rahastaja:
Haridus- ja
Teadusministeerium

Eelarve:
2025. aastal
213 956
eurot

* aastate 2024–2026
kogumaksumus
333 720 eurot

Panustajad:

Eesti Maaülikool, Estonian Business School, Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool, Tartu Ülikool, Justiits- ja Digiministeerium, Klimaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Acento, Arenguseire Keskus, Centar, Cybernetica, Eesti Koolijuhtide Ühendus, Eesti Pank, Haridus- ja Noorteamet, Maarjamaa Hariduskollegium, Praxis, Põlva Gümnaasium, Pärnu Maakohus, Rakvere Riigigümnaasium, Riigikogu, Saaremaa Riigigümnaasium, Statistikaamet, Tartu Ringkonnakohus, Tervise Arengu Instituut, Töötukassa, World Health Organization (WHO).

2023. aastal otsustas Eesti Koostöö Kogu nõukogu koostöös **Eesti Vabariigi presidendi ja Haridus- ja Teadusministeeriumiga**, et sihtasutuse väljaantav, järjekorras üheteistkümnes inimarengu aruanne võtab teadlaste, valdkonna ekspertide ja poliitikakujundajate abil luubi alla hariduse. Aruande „[Haridus ühiskonna peeglis](#)” sisulist poolt asus

2024. aasta märtsis juhtima peatoimetaja Eneli Kindsiko (Tartu Ülikool), kes seadis eesmärgiks haridusteede valdkonnaülese käsitlemise, et näidata teaduspõhiselt, kuidas haridus meie ühiskonna eri valdkondadest tagasi peegeldub. Haridus on lisaks hariduspoliitikale ka oluline osa sotsiaalpoliitikast, regionaalpoliitikast, majanduspoliitikast jne. 2024. aasta tegevusega saab tutvuda [siin](#).

2025. aastal oli läbivalt fookuses Eesti inimarengu aruande 2026 „[Haridus ühiskonna peeglis](#)” sisuline ja tehniline koostamine.

Peatükkide artiklitele peegeldajate leidmisel lähtusime püstitatud strateegilisest eesmärgist kaasata autorkonda teadlaste kõrval ka poliitikakujundajad ja praktikud. Aruande kõiki artikleid peegeldavad valdkonna eksperdid, poliitikud ja haridustöötajad, kelle roll oli välja tuua ka lahendusi ja tulevikuvaadet. Sel viisil autorkonna laiendamine on esmakordne, kuid hea võimalus jõuda laiemale ringi kasutajateni.

Inimarengu aruande teine strateegiline eesmärk on olnud olla avalikkuses nähtav kogu protsessi jooksul. See on väga hästi õnnestunud, sest ilmunud on mõjukaid analüütilisi arvamuskogumisi ja peatoimetajat on kutsutud esinema ettekannetega konverentsidele, üritustele ja meediasse. Pikad intervjuusaated näitavad, et peatoimetajast on saanud hinnatud arvamusiider juba enne aruande ilmumist.

2025. aasta sügisel käivitus koostöö mõju-
fondiga **MTÜ Skaala Impact**, kelle toel tutvustame 2026. aastal inimarengu aruande põhisõnumeid.

2025:

- **mai:** sisuartiklite valmimine
- **mai–juuni:** tulevikutsenaariumite regionaalsed töötodad, kus osales u 45 inimest üle Eesti
- **juuni–juuli:** kokkulepped artiklite peegeldajatega ja peegelduste valmimine
- **september:** peatükkide toimetajate sissejuhatused
- **november:** peatoimetaja sissejuhatus ja aruande põhisõnumid
- **november:** kohtumine Riigikogu kultuurikomisjoniga

- **november:** kohtumine president Alar Karisega
- **september–detsember:** keeleteoimetus, kujundus–küljendus, korrektuur, digiaruande kontseptsioon ja osaline teostus
- **oktoober–detsember:** esitluse ja tänu-sündmuse ettevalmistavad tegevused (koostöö Riigikoguga, kommunikatsiooni- ja kõneisikute ettevalmistus, tänu-ürituse ettevalmistused jms)

Mõju

Peatoimetaja ja mitmed autorid avaldasid 2025. aastal analüütilisi arvamusi lugusid. Aruannet puudutav meediakajastus on koondatud [siia](#).

Haridusliku ebavõrdsuse probleemi on hakatud laiemalt mõistma ja tõsiselt võtma. Minu sellesisulised artiklid ja intervjuud kõnetavad juba praegu ka erakondi ja poliitikuid. Pean seda inimarengu aruande erakordselt oluliseks mõjuks.

Eneli Kindsiko

Peatoimetaja arvamusi lugusid ja intervjuusid:

24.12.2025, KUKU pühaderaadio.

[Pühadesaade Eneli Kindsikoga](#)

6.09.2025, ERR. Eneli Kindsiko,

[Eesti üldhariduses on järjest selgemini näha hariduslõhe](#)

5.09.2025, Vikerraadio reedene intervjuu.

[Anvar Samost ja Eneli Kindsiko](#)

26.11.2025, ERR Novaator. Eneli Kindsiko,

[Kariäärimudel kasvatab õpetajate järelkasvu asemel bürokraatiat](#)

22.01.2025, ERR. Eneli Kindsiko, Andres Kütt,

[Kuidas 360 euroga hariduslõhe avastati](#)

Eneli Kindsiko ettekandeid

8.04.2025 Harjumaa hariduse päev.

Peaettekanne „Haridusjuhtimine tulevikus: väljakutsed ja võimalused koolidele ja lasteaedadele”

14.08.2025 Haridustreff 2025. Peaesineja

26.08.2025 Tartu linna õpetajate sügisfoorum 2025. Ettekanne „Eesti haridus murdepunktis: inimeseks jäämise kunst tehisarustajastul”

22.10.2025 Haridusuuenduse konverents Saaremaal. Peaettekanne „Haridussüsteem vajab hädasti tervislikku lahutamistehet”

22.10.2025 Haridusuuenduse konverents Saaremaal. Peaettekanne „Haridussüsteem vajab hädasti tervislikku lahutamistehet”

28.11.2025 Noored Kooli aastakonverents „Haridustorm”. Ettekanne „Hariduslikust ebavõrdsusest”

Kodanikualgatused

Tegevused

Foto: Erik Peinar (Riigikogu kantselari)

246 000

allkirjastamist,
+163 000 allkirja
võrreldes
eelmise aastaga

236

algatust avalikustatud
(uus rekord),
+129 võrreldes
eelmise aastaga

66

saadetud algatust
(uus rekord),
+21 võrreldes
eelmise aastaga,
sh Riigikogule 22
(sama 2024)
ja kohalikele
omavalitsustele 44 (+21)

39 680

annetust,
+27 950 võrreldes
eelmise aastaga

Platvormi ülalpidamise-
ja arenduskulu

81 665

2025. aasta oli rahvaalgatus.ee jaoks erakordne. Tähistasime ühe miljoni allkirja täitumist, [kollektiivsete pöördumiste rolli ja mõju](#) arutati **Riigikogu** suures saalis olulise tähtsusega riikliku küsimusena ning rahvaalgatuste teemad olid laialdaselt kajastatud meediapildis.

2025. aastal panid inimesi [rahvaalgatus.ee](#) kaudu allkirju andma eeskätt sotsiaalmajanduslikud teemad, nagu näiteks toiduainete käibemaks ja töölepinguseadus, kuid aastast aastasse on endiselt olulised ka loodus- ja loomakaitseteemad. Kohalikul tasandil kerkisid esile energeetika ja ühistranspordiga seonduvad algatused. Juba teist aastat järjest oli kohalik tasand aktiivsem kui Riigikogu tasand. 2025. aastal on kohalikule omavalitsusele esitatud algatuste arv poole suurem kui Riigikogule esitatud algatuste arv.

Aasta alguses tuli meie ekspertidel tegeleda energeetikateemaliste algatuste lainega, mis tõi ka omavalitsustes nähtavaks kriitilise vajaduse tugevdada ja tõhustada oma osalusprotsesse. 2025. aasta jooksul saadeti Riigikogule 1 ning kohalikele omavalitsustele 12 tuuleenergiaga seotud algatust. Meie kasutajatugi tegeles pöördumiste tulvaga, kus osapooled otsisid vastuseid ja tuge konfliktsetes kaasamistes ning katkises dialoogis omavalitsuse või arendajaga. See näitab [rahvaalgatus.ee](#) laiemat kodanikuhariduslikku rolli selgitaja ja ühendajana.

Toiduainete hinnatundlikkuse teema viis Eesti ajaloos rekordilise 98 580 allkirja kogunud algatuse saatmiseni Riigikogule. See algatus suurendas märkimisväärselt avalikkuse ja ajakirjanduse huvi portaalis toimuva vastu. Pingete, usaldamatuse ja infomüra keskel on [rahvaalgatus.ee](#) kujunenud unikaalseks

kanaliks, mille kaudu saab jõuda märkimisväärsse osa ühiskonnani.

26. märtsil toimunud iga-aastase kohaliku osaluse [inspiratsioonipäeval](#) rõhutati paneel-aruteludes ja ettekannetes, et varajane kaasamine aitab vältida konflikte ja valeinfo levikut ning tugevdab kohalikke kogukondi. Infosõja käsitlemise ja kaasamise teemaga jätkasime arutelu ka **Arvamusfestivalil Avatud Eesti Fondi** paneelis. Selle tulemusena moodustasime sügisel rahvusvahelise konsortsiumi Leedu ja Soome vabaühendustega, et taotleda ressursse, mille abil põhiõiguste teemadega tegelevaid vabaühendusi tulevatel aastatel süsteemselt toetada.

Rahvusvahelisel tasandil tutvustasime oma tegevusi **Université Catholique de Lille**'i magistrantidele ja **Open Society European Networkile** ning osalesime **Interreg CiviTeci** üritustel. Võtsime osa **Nordic+** avatud valitsemise võrgustiku kohtumisest Vilniuses ja tippkohtumisest Hispaanias. Levitasime infot [Euroopa Kodanikualgatuse](#) kohta ja andsime sisendit mitmele rahvusvahelisele uurimisprojektile Euroopa demokraatia arendamiseks.

Mõju

2025. aastal jätkasime [rahvaalgatus.ee](#) ja kollektiivsete pöördumiste mõju uurimisega. Selleks viisime teist korda läbi [küsitlusuuringu](#) (omnibuss, valim = 1010) ja jätkasime tööd [rahvaalgatus.ee](#) andmete süstematiseerimisega. Tehtud analüüside põhjal panime alguse rahvaalgatus.ee [mõju lehele](#), kus kuvame olulisemaid leide portaali kasutamise mõjudest ja levikust.

Levitasime üleskutset ülikoolidele, et ärgitada tudengeid materjale kasutama ning osalusdemokraatia teemal kursuse- ja lõputöid kirjutama.

- Viimase 12 kuu jooksul on 15% eestimaalastest allkirjastanud rahvaalgatusi. See tähendab, et iga kuues täiskasvanu on leidnud südamelähedase teema, mida oma digiallkirjaga toetada.
- Rahvaalgatuste tõsiseltvõtmine suurendab 70% eestimaalaste silmis poliitiku usaldusväärst.

Peaksimegi arutama, kuidas rahvaalgatuse ja kollektiivsete pöördumiste süsteemi ajakohastada. Siinkohal ei pea ma tingimata silmas mingisuguste piirangute kehtestamise vajadust, vaid eesmärgi tugevdada selle tööriista kvaliteeti, tõsiseltvõetavust ja mõju. Rahvaesindajatelgi peab tõstatatud küsimusi või esitatud avalikke pöördumisi käsitledes jääma tunne ja veendumus, et nad tegelevad laiema mõjuga ning olulise probleemi lahendamisega.“

Ando Kiviberg

Foto: Erik Peinar (Riigikogu Kantselei)

20. novembril toimus põhiseaduskomisjoni ettepanekul **Riigikogu** suures saalis olulise tähtsusega riikliku küsimusena arutelu „[Kodanikuühiskonna arengust. Tugev kodanikuühiskond kui demokraatia alustala. Kollektiivsete pöördumiste roll ja mõju](#)“.

See, et nii kõrgel poliitilisel tasandil arutleti kollektiivsete pöördumiste õiguse ja portaali mõju üle, on tähelepanuväärne verstapost. Poliitikud teadvustavad üha selgemini rahvaalgatuste tähendust ja mõju nende poliitilisele kapitalile. See aitab muuta lähenemist kollektiivsete pöördumiste menetlemisele ja suurendab tundlikkust teemade suhtes, mis erinevaid elanikkonnarühmi puudutavad.

”

Kui toidukaupade käibemaksu alandamist toetab 98 500 inimest, väärib selgitamist, miks Eestis alandatud maksumäära pole, miks seda ei plaanita või miks tulemus ei vastaks algatajate ootustele.”

Küllli Taro

Foto: Eesti Koostöö Kogu

[Rahvaalgatus.ee](https://rahvaalgatus.ee) portaali on 2025. aastal välja toodud vähemalt viies [teadustöös](#). Meid uuritakse jätkuvalt kui head näidet demokraatia innovatsioonist ning e-osaluse võimaluste kasutamisest üleriigilisel tasandil.

Eesti Koostöö Kogu jätkab rahvaalgatuste süsteemi arendamiseks vajalike teadmiste kogumist ja süstematiseerimist, mõjude kaardistamist ja avalikkusele selgitamist. See tugevdab Eesti demokraatiat.

”

Rahvaalgatused tõstavad ka poliitikute vastutust. Kui ikkagi näha, et mõnel teemal, olgu see meelepärase või mitte, on tuhandeid, isegi kümneid tuhandeid toetajaid, siis tekitab see surve kuulata ja püüda mõista. Püüda mõista vähemalt seda, et see küsimus on oluline.”

Pipi-Liis Siemann

Foto: Eesti Koostöö Kogu

Noorte kodanikuharidus

Tegevused

Foto: Kristina Haan

11
kooli

54
ideed

22
töötuba

2773
antud häält

3
õpilasesinduste
digivalimist

10 900
eurot koolide
kaasava eelarve
ideedele

7
kohalikku
omavalitsust

Eesti Koostöö Kogu ja Korruptsioonivaba Eesti jätkasid 2025. aastal koolide kaasava eelarve programmi arendamist ja laiendamist. Aasta jooksul osales programmis 11 kooli: Antsla Gümnaasium, Haabneeme Kool, Hugo Treffneri Gümnaasium, Miina Härma Gümnaasium, Narva Eesti Gümnaasium, Tallinna Saksa Gümnaasium, Tallinna Tõnismäe Reaalkool, Tamsalu Kool, Tartu Forseliuse Kool, Tartu Katoliku Hariduskeskus, Tõrva Gümnaasium.

Tartus viidi esmakordselt läbi koolide ja linna kaasava eelarve ühendatud pilootprojekt, mille käigus said õpilased esitada ideid nii kooli- kui ka kogukonnaelu parandamiseks. Projekti kogemusi ja õpitut koondati 29. aprillil toimunud ja juba traditsiooniks saanud Koolidemokraatia osaluspäeval, mis tõi kokku projektis osalenud koolide õpilased ja õpetajad ning **Tartu linnavalitsuse** esindajad. Osaluspäeva programm ühendas arutelud, kogemuste jagamise ja foorumteatri meetodid, et toetada noorte kodanikujulgust ja demokraatlikke hoiakuid.

2025. aasta sügisel käivitus **Haridus- ja Teadusministeeriumi** toel uus kaasava eelarve hooaeg koostöös kuue omavalitsusega: Antsla, Tallinn, Tapa, Tõrva, Viimsi ja Viljandi. Toetus saadi „[Noorte valimisaktiivsuse toetamise ja koolidemokraatia võimestamise](#)“ taotlusvoorst ning see võimaldas teha programmis sisulise arenguhüppe.

Programmi toetuseks valmis uus kaasavat eelarvet tutvustav animatsioon „[Koolis muudame](#)“ ning [projektiõppe kursuse kava](#), mida saab kasutada eraldi kursusena või lõimida ühiskonnaõpetuse tundidesse.

Septembris 2025 katsetasid kolm kooli esmakordselt õpilasesinduste valimisel

digivalimiste platvormi vali.rahvaalgatus.ee. Tegu on noortekogude valimiseks mõeldud turvalise veebikeskkonnaga. Esimesed ülekoolilised õpilasesinduste digivalimised toimusid **Rae Gümnaasiumis, Saku Gümnaasiumis ja Tartu Forseliuse Koolis**. Tartu Forseliuse Koolis kasutati platvormi ühe klassi esindaja valimiseks.

Noorteteemadel olime kutsutud kaasa arutama ka **Arvamusfestivali** noortepanelis „[Noored, Euroopa Liit ja geopoliitika. Kas demokraatia köidab, kui maailm on liigestest lahti?](#)“.

Rahvusvahelisel tasandil panustasime noorte osaluse teemade arengusse foorumil „**New Power in Youth**“ Jürmalas ning **Interreg Europe CIVITECi** projekti partnerkohtumisel Prantsusmaal. Rahvusvahelised õpikogemused toetasid kogukondade ja noorte koostöö ning digitaalse ja vahetu kaasamise edasiarendamist Eestis.

Mõju

Koolide kaasava eelarve programmiga on viie aasta jooksul jõutud 34 kooli ja rohkem kui 8700 õpilaseni. Programmi tegevustesse on kaasatud ka seitse kohalikku omavalitsust. Tartu [pilootprojekt](#) näitas, et noored on valmis panustama laiemasse kogukonnaellu.

Koolidemokraatia osaluspäeval osalenud 67% noortest tõdes, et soovib edaspidi olla aktiivsem kooli- või kogukonnaelus.

”Tartu kogemus näitab, et kaasava eelarve protsessi tutvustus ja läbimäng koolide õppekava raames on tõhus viis noortele näidata, kuidas nende ideed võivad saada reaalsuseks ja mõjutada linna arengut. See on olnud Tartu jaoks edukas samm. Kutsun ka teisi omavalitsusi julgelt sarnast lähenemist rakendama, et tuua noored linna kujundamisele lähemale.”

Helen Siska, Tartu linna noorsootöövaldkonna juht

”Oleme üsna uus kool ja tahtsime õpilasesinduse valimisi teha nii, et see oleks kõiki õppijaid ühendav sündmus. Digivalimised olid noorte jaoks põnev ja tõsiseltvõetav kogemus, see andis neile tunde, et nende hääl päriselt loeb.”

Iiris Saluri, Rae Gümnaasiumi kultuurijuht digivalimistest

2025. aasta sügisel tehtud mõjuanalüüs kuues koolis kinnitas programmi positiivset mõju noorte hoiakutele ja osalusvalmidusele. Tulemused näitasid, et õpilaste arusaam kooli eelarve toimimisest paranes keskmiselt 25 protsendipunkti. Teadlikkus võimalustest koolielu ja kohaliku tasandi otsustes kaasa rääkida kasvas 10–15 protsendipunkti ning 67% õpilastest soovis, et kaasava eelarve programm nende koolis korduks.

Digivalimiste pilootprojekt pakkus noortele turvalise ja mugava võimaluse valimisprotsessi praktiseerimiseks. Hääletamas käis **Saku Gümnaasiumis** 23% ja **Rae Gümnaasiumis** 36% gümnasistidest. Tagasiside näitas, et digivalimine tekitas noortes arusaama, et valimine on nii põnev kui ka vajalik osa kaasaegsest koolikultuurist.

”Isegi, kui minu esitatud idee ei võitnud, sain ma enda poolt anda edasi mõtte, mis mulle on oluline.”

Inger Ojandu,
Tartu Forseliuse Kooli õpilane

Foto: Eesti Koostöö Kogu

Arutelukultuur

Tegevused

Foto: Eesti Koostöö Kogu

1
tunnustus

1
uus
üleriigiline
algatus

1
strateegiline
partnerlus

2
dialoogijuhendit

40
koolitustel
osalejat

1
kohaliku omavalitsuse
arenguprogramm
„Dialoog kogukonnaga“

1
avalik
dialoogikoolitus
„Kuidas luua
edasiviivat dialoogi
eri osapoolte vahel“

2025. aastal jätkasime **Siseministeeriumi** kogukonnakeskse lähenemisviisi rakendamise programmi partnerina ja viisime läbi teise „[Dialoog kogukonnaga](#)“ arenguprogrammi omavalitsustele. Selle eesmärk oli arendada omavalitsusjuhtide ja töötajate oskusi dialoogiliste vestlusringide korraldamiseks ning soodustada kogukonnakesket valitsemist. Neli kuud kestnud arenguprogrammi läbis 13 inimest eri omavalitsustest. Kokku koolitas sihtasutus selle programmi raames 2024–2025 perioodil 23 inimest kohalikest omavalitsustest.

26. augustil tegime koostöös **Eesti Noorteühenduste** Liiduga ühepäevase koolituse „Noorte dialoog kogukonnaga“. „Oleviku otsustajad“ raames toimunud koolitus toetus spetsiaalselt noortele 2025. aasta kevadel välja töötatud vabavaralisele juhendile „[Noorte dialoog kogukonnaga](#)“. Praktilise juhendi põhjal viisid noored Eesti eri paikes 2025. aasta sügisel läbi 15 dialoogiringi.

2025. aasta oktoobris katsetasime esimest korda ka tasulise avaliku koolituse pakkumist dialoogioskuste edendamiseks ühiskonnas. Koolitusel „[Kuidas luua austavat ja edasiviivat dialoogi eri osapoolte vahel](#)“ osales 11 eri valdkondade inimest. Kolme ööpäevaga said osalejad sügavamalt uurida dialoogi kui mõtteviisi ja meetodi olemust ning harjutada ka dialoogiringi läbiviimist.

24.–25. septembril kohtus sihtasutus koostööprojekti „Fragile identities in fragile environments“ raames arutelukultuuri

Foto: Eesti Koostöö Kogu

edendavate partneritega Soomest, Eestist, Lätist ja Leedust. Alanud koostöö eesmärk on tugevdada ühiskonnas usaldust ja edendada lugupidavaid vestlusi ajal, kui kasvab poliitiline, sotsiaalne ja geopoliitiline pinge. Rahvusvahelist koostööd juhib **Läti Avatud Fond** koos **Soome Dialoogi Akadeemiaga**. Koostööd rahastab **Põhjamaade Ministrite Nõukogu**. Koostöö raames toimub kõikides partnerriikides üleriigiline dialoog. Eestis on selle koostöö raames 2026. aasta kevadel dialoogiringid „Kuidas ma hakkama saan?“. Üleriigilise algatuse korraldaja on Eesti Koostöö Kogu koos **Põhjamaade Ministrite Nõukogu esindusega Eestis, Tartu Ülikooli ja Riigikantseleiga**.

Mõju

Eesti Koostöö Kogu on seadnud eesmärgi toetada avaliku ja erasektori ning vabaühenduste kaasamis- ja dialoogivõimekust, olla arutelukultuuri edendaja Eestis ning soodustada selles valdkonnas koostööd.

2025. aastal saime kinnitust, et oleme õigel teel, sest 12. novembril kuulutas **MTÜ Kodanikukoolitus** välja **Ene Hioni Fondi XX** stipendiaadi, kelleks nimetati **Eesti Koostöö Kogu** tegevjuht Kairi Tilga sihikindla [arutelu-kultuuri edendamise eest](#).

Arenguprogrammi „[Dialoog kogukonnaga](#)“ raames tehti 11 kohalikku dialoogiringi, milles osales kokku 115 inimest. 98% tundsid end aruteludes turvaliselt ja kuulatuna ning 99% pidas sellist dialoogivormi oma kogukonnas vajalikuks.

”Dialoogi pidamine õpetas mulle, kui suur jõud on kuulamisel, kohalolul ja teadlikul ruumi loomisel. Hästi toimiv dialoog ei sünni juhuslikult – see vajab ettevalmistust, usaldust ja turvalist õhkkonda, kus inimesed tunnevad end väärtustatuna.”

Arenguprogrammis osaleja, tagasiside ankeet

Koolitus andis julgust ja tahet edasi tegutseda ning praktilised töötavad tööriistad, mida oma töös kasutada.”

Arenguprogrammis osaleja, tagasiside ankeet

2025. aasta sügisel viisid noored Eesti Koostöö Kogu juhendi toel üle Eesti läbi 15 põlvkondadevahelist dialoogi, milles osales 556 inimest. Tegemist oli noorte ja vanemate põlvkondade ühisaruteludega, mille eesmärk oli tuua olulistel teemadel avatud vestlusesse kokku noored ja täiskasvanud.

Foto: Eesti Koostöö Kogu

Eesti Noorteühenduste Liidu

ürituste sarjas

„[Noorte dialoog kogukonnaga](#)”

osalejate tagasiside:

”

Juhend oli noortele väga toetav, praktiline ja kasutatav, abistab ka vähese kogemusega noortejuhti dialoogiringide läbiviimisel.”

”

Dialoogide üks suurimaid väärtusi oli protsess, kus eri põlvkonnad suhtlesid lugupidavalt ja avastasid, et neid ühendab rohkem kui lahutab.”

”

Mitmest dialoogist sündis kogukonnas laiem positiivne meeleolu ja koostöövaim.”

Koolitusel „[Kuidas luua austavat ja edasivivat dialoogi eri osapoolte vahel](#)” osalejate tagasiside:

”

Koolitus võiks olla väärt aeg kõigile, kes soovivad võtta teadlikku toetavat rolli erinevate inimeste kokkutoomisel ja erinevate mõtete nähtavaks-kuuldavaks tegemisel.”

Triin Noorkõiv,
MTÜ Alustavat Õpetajat Toetav Kool

”

Soovitan koolitusel osaleda kõigil, kes töötavad kogukondadega või peavad suhtlema erinevate sihtgruppidega. See annab praktilisi oskusi dialoogi loomiseks ja aitab paremini mõista inimeste vajadusi.”

Jevgeni Timoštšuk,
Integratsiooni Sihtasutus

Meie arvamusel ja tegemised meedias ning olulisemad ettekanded:

13.12.2025, Võrumaa teataja. [Koolidisko – täna rokin väljas](#)

23.08.2025, ERR. [Maarja-Leena Saar: rahvaalgatused on sild rahva ja poliitika vahel](#)

13.08.2025, Vikerraadio Uudis+. [Maarja-Leena Saar. Petitsioonid ja poliitikute usaldusväärsus](#)

14.10.2025, Maaleht. [Maarja-Leena Saar: 70% eestlastest annab selge sõnumi – poliitikud peavad rahvaalgatusi tõsiselt võtma](#)

12.10.2025, Maaleht. [Sirle Poom: kas oled valmis andma oma õiguse käest? Mine valima!](#)

03.10.2025, kogu.ee. [Koolide kaasav eelarve annab hääle õpilaste ideedele kooli ja kodukandi heaks](#)

26.03.2025, Terevisioon. [Rahvaalgatus.ee portaali mõju läbi üheksa aasta](#)

25.03.2025, Sihik. [Maarja-Leena Saar. Rahvaalgatus.ee tähistab üheksandat sünnipäeva](#)

Ettekanded:

9.08.2025, Arvamusfestival. Maarja-Leena Saar paneelarutetus „[Kaasamine infosõjas. Mis tegelikult lõhestab Eesti ühiskonda?](#)”

9.08.2025, Arvamusfestival. Kairi Tilga paneelarutetus „[Noored, Euroopa Liit ja geopoliitika: kas demokraatia köidab, kui maailm on liigestest lahti?](#)”

1.10.2025, VATEKi vaimse tervise kuu avaüritus „Hooliv kogukond = Tervem ühiskond”. [Kairi Tilga ettekanne „Kogukonna roll inimese ja ühiskonna tervise kujundamisel”](#)

16.05.2025, Tartu planeerimiskonverents. Kairi Tilga ettekanne „[Kohalike ankuratsutuste „äratamine” avab paikade potentsiaali ka keskustest kaugemal](#)”

14.05.2025, maaeluvõrgustiku webinar. Kairi Tilga ettekanne „[Tugevad kogukonnad ja parem dialoog kui kaitsevõrk demokraatiale](#)”

1.05.2025, OGP Nordic+ 2025 konverents Vilniuses. Maarja-Leena Saare ja Karolin Martinsoni ettekanne „[Mis on kodanikualgatuse instrumentide mõju?](#)”

Muutus algab koostööst!

Koostas: Eesti Koostöö Kogu
Kujundas: Janno Preesalu
SA Eesti Koostöö Kogu
www.kogu.ee

KO Eesti
GU Koostöö
Kogu